

## **Dibuku ya ZAKALI NKOTOLO**

Dibuku yayi ya mumbikudi Zakali, ba lenda kubokila yawu mpe dibuku ya kivuvu. Yawu ke na kulakisa wapi mutindu na ntangu ya mumbikudi Zakali bantu ya Isayeli vwandaka sala kiminu ya bawu na Nzambi. Mambu yayi salamaka na bamvula 520 mpe 518 ntete nkwezulu ya Yesu klisto samu na ndambu ya ntete mpe samu na ndambu ya zole yawu salamaka na bamvula yina vwandaka landa.

### **Dibuku yayi kele ya kukabuka na bandambu zole mutindu yayi:**

Ndambu ya ntete (Zli 1-8):

- Yave bokilaka Isayeli na kuvutuka na yandi (Zli 1.1-6)
- Balumoni nana mpe kidimbu (Zli 1.7-6.15)
- Mina nsoki mpe nsilulu ya kizunu (Zli 7.1-8.23)

Ndambu ya zole (Zli 9-14):

- Bantwadisi mpe mukangu ya bantu (Zli 9.1-11.17)
- Mpulusu ya Yelusalemi mpe lufundusu ya Yave (Zli 12.1-14.21)

### *Yave ke na kubokila bantu ya Isayeli*

<sup>1</sup>Na ngonda ya nana ya mvula ya zole ya kintinu ya Dalyuse, Yave zabisaka na mumbikudi Zakali, mwana ya Belekya, mutekolo ya Ido, mutindu yayi:

<sup>2</sup>«Yave dasukilaka bankooko ya beno».

<sup>3</sup> Na yina, zabisa na bantu ya Isayeli: «Yave, Nzambi ya binwani ke na kutuba na beno, beno vutuka na sika ya munu, ni Yave, Nzambi ya binwani me tuba yawu munu mpe ke vutuka na sika ya beno, ni munu Yave, Nzambi ya binwani ke na kutuba yawu.

<sup>4</sup> Beno sala ve mutindu salaka bankooko ya beno. Na ntangu ya ntama, mimbikudi ya ntete vwandaka zabisa bawu: Yave, Nzambi ya Binwani ke na kutuba, beno bika banzila mpe mavanga ya beno nyonso ya yimbi, kasi bawu kuwaka ve mpe tumamaka ve. Ni Yave me tuba yawu.

<sup>5</sup> Wapi bankooko ya beno? Mimbikudi mpe ke ntete moyo?

<sup>6</sup> Na yina, mambu mpe misiku yina mu pesaka na bisyelo ya munu mimbikudi, yawu kumaka ve na bankooko ya beno? Bankooko ya beno sobaka nkadulu mpe ndimaka ti mu bakaka lukanu ya kusemba bawu mutindu vwandaka nkadulu mpe mavanga ya bawu.»

### *Lumoni ya ntete: Bampunda*

<sup>7</sup> Na kilumbu ya makumi zole na yiya ya ngonda ya kumi na mosi, ngonda yina ba ke bokilaka Sebate\*, na mvula ya zole ya kintinu ya Dalyuse, mambu ya Yave kuminaka na mumbikudi Zakali, mwana ya Belekya, mutekolo ya Ido. Mambu yango ni yayi:

<sup>8</sup> Na mpimpa, mu talaka muntu mosi ya ku-vwanda na zulu ya mpunda ya mbwaki, yandi

---

\* **1:7** Sebate kele ni ndambu ya ngonda ya ntete tii na ndambu ya ngonda ya zole.

vwandaka na kati ya dibenga na kati-kati ya bayinti yina ba ke bokilaka miite. Na manima ya yandi, ya vwandaka na bampunda ya mbwaki, ya mwa mbwaki mpe ya mpembe.

<sup>9</sup> Mu yufulaka yandi: «Mfumu ya munu, bampunda yayi zola kutuba yinki?» Mbazi yina vwandaka zonza na munu vutulaka: «Mu ke zabisa nge yinki yawu zola kutuba.»

<sup>10</sup> Muntu yango yina vwandaka na kati-kati ya bayinti ya miite tubaka: «Ni bantu yina Yave fidisaka samu na kutambula na yinza.»

<sup>11</sup> Bayina vwandaka na zulu na bampunda ya nkaka vutulaka na mbazi ya Yave yina vwandaka na kati-kati ya bayinti ya miite: «Beto me tambula na yinza mpe beto me tala ti yinza nyonso kele swii mpe ata muvusu kele ve.»

<sup>12</sup> Na yina, mbazi ya Yave tubaka dyaka: «Aa, Yave, Nzambi ya Binwani ya me kuma bamvula makumi nsambwadi katuka ntangu yina nge dasukilaka beto. Tii wapi ntangu nge ke manga na kutala Yelusalemi mpe bambanza ya Yuda kyadi?»

<sup>13</sup> Yave pesaka mvutu ya mambu ya mbote mpe ya kukindisa na sika ya mbazi yina vwandaka zonza na munu.

*Yave ke soola dyaka Yelusalemi*

<sup>14</sup> Mbazi yina vwandaka zonza na munu, tumisaka munu samu ti mu kwenda tuba mutindu yayi «Yave, Nzambi ya Binwani ke na kutuba: Mu ke na kimbanda ya kulutila

samu na Yelusalemi mpe Siyone.

<sup>15</sup> Mu kumaka na nkele ya kulutula  
na bayinsi yina ke tulaka kivuvu bawu  
na ngolo ya bawu.

Nkele ya munu vwandaka fyoti,  
kasi ni bayinsi yina salaka ti  
mpasi ya bantu ya munu kulutula.

<sup>16</sup> Ni yawu yina, munu Yave  
ke na kutuba, mu ke vutuka na  
Yelusalemi samu na kulakisa ti  
mu me fwila beno kyadi.

Yinzo ya munu ke tungama  
dyaka mpe ba ke teza  
Yelusalemi na metele.  
Ni Yave, Nzambi ya Binwani  
me tuba yawu.»

<sup>17</sup> Na manima, mbazi tumisaka munu  
na kwenda tuba dyaka ti:

«Yave, Nzambi ya Binwani me tuba,  
bambanza ya munu ke fuluka  
dyaka na bimvwama,  
Yave ke kindisa dyaka Siyone  
mpe yandi ke soola dyaka Yelusalemi.»

## 2

### *Lumoni ya zole: Mampoka mpe bisadi-bisengo*

<sup>1</sup> Na lumoni mu talaka mampoka yiya.

<sup>2</sup> Mu yufulaka na mbazi yina vwandaka solola  
na munu: «Mampoka yayi zola kutuba yinki?»  
Mbazi vutulaka: «Yawu kele mampoka yina  
mwangisaka bantu ya Yuda, ya Isayeli mpe ya  
Yelusalemi.»

<sup>3</sup> Na manima, Yave lakisaka munu bisadi-bisengo yiya.

<sup>4</sup> Mu yufulaka mbazi: «Bantu yayi me kwiza samu na yinki?» Yandi vutulaka: «Yawu kele ni mampoka yina mwangisaka bantu ya Yuda mpe salaka ti, ata muntu lenda dyaka na kuvumbula yintu na mantwala ya bawu. Kasi bisadi-bisengo yayi me kwiza samu na kutalisa bawu boma mpe na kuzenga mampoka ya bayinsi yina telemisaka mampoka ya bawu na yinsi ya Yuda samu na kumwangisa bantu.»

### *Lumoni ya tatu: Singa ya kutezila*

<sup>5</sup> Mu talaka dyaka na lumoni, muntu mosi vwandaka na singa ya kutezila na maboko ya yandi.

<sup>6</sup> Mu yufulaka yandi: «Wapi kisika nge ke na kukwenda?» Yandi vutulaka, mu ke na kukwenda, samu na kuteza Yelusalemi, samu na kuzaba yinda mpe nene ya yawu.

<sup>7</sup> Mpe ntangu mbazi yina vwandaka zonza na munu vwandaka kwenda, mbazi ya nkaka vwandaka kwiza, samu na kubwabana yandi.

<sup>8</sup> Mbazi yina vwandaka kwiza, zabisaka na mbazi yina vwandaka kwenda: «Kwenda mbangu na sika ya ntwenya yina me simba singa ya kutezila mpe zabisa yandi mutindu yayi: Mbanza Yelusalemi ke vwanda kaka mwasi, samu ti ntangu ya bantu na ya bibulu yina ke zinga kuna ke vwanda mingi.

<sup>9</sup> «Mpe munu, mu ke vwanda kibaka ya tiya yina ke zunga mbanza. Nkembo ya munu ke vwanda na kati-kati ya yawu» ni Yave me tuba yawu.»

*Mambu ya Yave samu na Yelusalemi*

<sup>10</sup> Yave ke na kutuba:

«Ee, beno bayina mu mwangisaka  
na bisika nyonso,  
beno basika na bayinsi ya node.  
Ni Yave me tuba yawu.

<sup>11</sup> Ee, beno bantu ya Siyone,  
beno bayina ke na kuzinga na yinsi  
ya Babilone, beno basika kuna.»

<sup>12</sup> Samu na bantu ya bayinsi yina botolaka bima  
ya beno,

Yave Nzambi ya Binwani, yina me fidisa munu na  
lutumu ya yandi, ke na kutuba:

«Konso muntu yina ke simba beno,  
yandi ke simba yingo ya disu ya munu.

<sup>13</sup> Ya tsyelika, kitumbu yina mu ke  
pesa na bantu ya bayinsi yina ni yayi:  
Bayina vwandaka bisadi ya bawu ke  
botola bawu bima.»  
Ntangu mambu yayi ke salama,  
beno ke ndima ti ni  
Yave, Nzambi ya Binwani tumisaka munu.

<sup>14</sup> Yave ke na kutuba dyaka:

«Nge ndumba ya Siyone, sala milolo  
ya nsayi mpe yangalala.  
Mu ke na kwiza samu na kuzinga na kati-kati ya  
nge.

<sup>15</sup> Na kilumbu yina, bantu ya bayinsi  
mingi ke kwiza na sika ya munu Yave.  
Bawu ke kuma bantu ya munu,  
mpe mu ke vwanda na kati-kati ya nge.»  
Ntangu yawu ke salama,  
nge ke ndima ti

ni Yave, Nzambi ya binwani tumisaka munu na sika ya nge.

<sup>16</sup> Na yina, Yave ke baka Yuda, mutindu kimvwama ya yandi na yinsi ya longo, mpe yandi ke soola dyaka Yelusalemi.

<sup>17</sup> Bika ti konso muntu kudingama na ntadisi ya Yave, samu ti yandi ke na kubasika na Yinzo ya yandi ya longo.

### 3

#### *Lumoni ya yiya: Yeswa mfumu ya banganga-Nzambi*

<sup>1</sup> Yave lakisaka munu Yeswa, mfumu ya banganga-Nzambi, yina vwandaka ya kutelama na mantwala ya mbazi ya Yave, mpe Satana vwandaka ya kutelama na lubakala ya Yeswa samu na kufunda yandi.

<sup>2</sup> Mpe Yave tubaka na Satana: «Satana, bika Yave kangisa nge yinwa. Ee, ni Yave me soola Yelusalemi, bika yandi kangisa nge yinwa. Yeswa kele ve mutindu kisisi yina ba me katula na tiya?»

<sup>3</sup> Yeswa vwandaka ya kutelama na mantwala ya mbazi, yandi vwandaka ya kulwata binkuti ya mvindu.

<sup>4</sup> Mbazi zabisaka na bayina vwandaka na yandi na kukatula Yeswa binkuti yina. Mpe yandi tubaka na Yeswa: «Tala, mu me katula masumu ya nge mpe mu ke lwatisa nge binkuti ya feti.»

<sup>5</sup> Mbazi tubaka dyaka: «Beno tula Yeswa yimpu ya bunganga-Nzambi na yintu.» Bawu tulaka

yandi yawu mpe lwatisaka yandi binkuti. Mbazi ya Yave vwandaka ya kutelama kuna.

<sup>6</sup> Mbazi ya Yave singisaka Yeswa na kutuba:

<sup>7</sup> Yave, Nzambi ya Binwani

ke na kutuba:

«kana nge landa banzila ya munu,  
kana nge sadila misiku ya munu,  
nge ke kuma ntwadisi ya Yinzo ya munu,  
nge ke kengidila lupangu ya munu,  
mpe mu ke tula nge na mulonga ya bayina  
ke na kusadilaka munu awa.»

### *Kisyelo ya Yave*

<sup>8</sup> «Kuwa, nge Yeswa mfumu ya banganga-Nzambi, mutindu mosi mpe beno banganga-Nzambi yina kele na yandi, beno kele kidimbu ya mambu yina ke kwiza.

Mu ke fidisa kisyelo ya munu, ba ke bokila yandi “Mutwikila”.

<sup>9</sup> Tala, ditadi yayi mu me tula na mantwala ya Yeswa, yawu kele na meso nsambwadi, na zulu ya ditadi kaka mosi yayi.

Munu mosi ke sonika mambu na zulu ya yawu, mpe mu ke katula masumu ya yinsi yayi na kilumbu mosi.

Ni Yave, Nzambi ya Binwani me tuba yawu.

<sup>10</sup> Yave, Nzambi ya Binwani ke na kutuba, na kilumbu yina,

konso muntu na kati ya beno ke  
bokila bampangi ya yandi,  
samu na kwiza kuvukana na kyese  
na yisi ya yinti ya vinu  
mpe na yisi ya yinti ya fike.»

## 4

*Lumoni ya tanu: Kisika yina ba ke tentikaka  
minda mpe bayinti zola ya olive*

<sup>1</sup> Mbazi yina vwandaka zonza na munu vutukaka mpe pamusaka munu mutindu ba ke vumbulaka muntu yina kele ya kulala.

<sup>2</sup> Yandi yufulaka munu: «Yinki nge ke na kutala?» Mu vutulaka: «Mu ke na kutala kitentokolo ya minda, ya wolo. Kitentokolo yango kele na minda na zulu ya yawu, mpe na mwa ndonga ya kutudilaka mafuta, na mwa bima nsambwadi yina ke lutisaka mafuta na minda nyonso nsambwadi.

<sup>3</sup> Pene-pene ya yawu, ya kele na bayinti zole ya olive, mosi na lweka ya lubakala ya ndonga yina ba ke tudilaka mafuta mpe ya nkaka na lweka ya kento.»

<sup>4</sup> Mpe mu yufulaka na mbazi yina vwandaka solola na munu: «Mfumu ya munu, yinki yawu zola kutuba?»

<sup>5</sup> Mbazi vutulaka: «Nge zaba ve yinki yawu zola kutuba?» Mu vutulaka: «Ve, Mfumu ya munu, mu zaba ve.»

*Nsilulu samu na Zolobabele*

<sup>6</sup> Mbazi vutulaka na munu,  
tala mambu yina Yave ke na kutuba  
samu na Zolobabele:

«Ya kele ve samu na kibakala  
to ngolo ya beno,  
kasi na Mpeve ya munu,  
ni Yave, Nzambi ya binwani me tuba yawu.»

<sup>7</sup> «Nge mongo ya nene, nani nge kele  
na mantwala ya Zolobabele?  
Yandi ke mwangisa nge.  
Yandi ke basisa ditadi ya mfunu  
mpe ke looka na nsayi na kutuba:  
“Matondo, matondo”  
samu na ditadi yayi.»

<sup>8</sup> Na manima, mambu ya Yave  
kuminaka munu mutindu yayi:

<sup>9</sup> «Ni Zolobabele me tunga lufulu  
ya Yinzo ya munu, mpe ni yandi  
ke manisa na kutunga yawu.»

Mpe beno ke ndima ti ni Yave, Nzambi  
ya Binwani tumisaka munu na sika ya beno.

<sup>10</sup> «Samu ti bayina vwandaka tala  
ntonono ya kisalu mutindu kima ya  
mpamba ke yangalala ntangu  
bawu ke tala kitezolo ya kisengo ya mpembe na  
maboko ya Zolobabele.

Minda nsambwadi kele kidimbu  
ya meso ya Yave yina ke talaka yinza nyonso.»

<sup>11</sup> Mu yufulaka Mbazi: «Yinki zola kutuba bayinti  
zole ya olive yina kele pene-pene ya kiten-  
tokolo ya minda?»

<sup>12</sup> Mu yufulaka dyaka yandi: «Yinki zola kutuba  
bintala zole ya olive yina kele pene-pene ya mwa  
bima zole ya wolo yina ke basisaka mafuta ya  
nsunga ya mbote?»

<sup>13</sup> Na yina, Mbazi vutulaka: «Nge zaba ve yinki yawu zola kutuba?» Mu tubaka ve, mfumu ya munu mu zaba ve.

<sup>14</sup> Mpe mbazi tubaka: «Ni bantu zole yina Yave soolaka samu na mafuta, ni bawu kele na ntadisi ya Mfumu ya yinza nyonso.»

## 5

### *Lumoni ya sambanu: Dibuku ya kuzingama*

<sup>1</sup> Na kati ya lumoni mu talaka dyaka, dibuku mosi vwandaka kwenda na zulu.

<sup>2</sup> Mbazi yufulaka munu: «Yinki nge ke na kutala?» Mu vutulaka: «Mu ke na kutala dibuku mosi ke na kukwenda na zulu, yinda ya yawu kele Bakude makumi zole mpe nene ya yawu kele Bakude kumi.»

<sup>3</sup> Na yina, mbazi tubaka: «Ya kele ni nsingulu yina ke na kumwangana na yinsi nyonso, na lweka mosi ya dibuku yango ba sonikaka: Ba ke bingisa bantu nyonso yina ke labaka na yinsi, na lweka ya nkaka mpe ba sonikaka: Ba ke bingisa mpe bantu nyonso yina ke kudyaka bandefi ya luvunu na yinsi.

<sup>4</sup> Yave, Nzambi ya Binwani ke fidisa yawu, samu ti yawu kota na yinzo ya konso muyibi mpe na yinzo ya konso muntu yina ke kudyaka bandefi ya luvunu na nkumbu ya yandi. Nsiingulu yango ke kota na kati ya yinzo mpe yawu ke nyengisa bima nyonso, ya vwanda mabaya to matadi.»

### *Lumoni ya nsambwadi: Kento yina kele na kati ya kipezolo ya Efa*

<sup>5</sup> Mbazi yina vwandaka zonza na munu tubaka: «Tala na zulu, yinki nge ke na kutala kuna?»

<sup>6</sup> Mu yufulaka mbazi: «Ya kele yinki?» Yandi vutulaka: «Ya kele Efa yina ke na kubelama mpe yawu kele ya kufuluka na masumu ya bantu nyonso ya yinsi.»

<sup>7</sup> Na mpamukunu, kitapu ya kokote yina vwandaka na zulu ya Efa fungukaka mpe mu talaka kento mosi ya kuvwanda na kati ya Efa yango.

<sup>8</sup> Mbazi tubaka na munu: «Kento yayi kele kidimbu ya mambu nyonso ya yimbi.»

Mbazi vutulaka kento yango na kati ya Efa, yandi bakaka kitapu ya kokote mpe kangaka Efa yango.

<sup>9</sup> Na manima, mu talaka dyaka na zulu, mu talaka bakento zole yina vwandaka belama mpe bawu vwandaka pumbuka. Mupepe vwandaka fula na mapapu ya bawu. Mapapu yango vwandaka mutindu mapapu ya ndeke yina ba ke bokilaka singonye\* Bakento yango nangunaka Efa mpe bawu nataka yawu na kati-kati ya zulu.

<sup>10</sup> Na yina, mu yufulaka mbazi: «Wapi kisika bawu ke na kunata Efa?»

<sup>11</sup> Mbazi vutulaka: «Bawu ke na kunata yawu na Babilone, bawu ke tungila yawu yinzo mpe ni kuna ba ke tula kitunga yango samu ti yawu vwanda kuna.»

## 6

### *Lumoni ya nana: Bapusu-pusu yiya ya mvita*

---

5:6 Kbk 16.36    5:7 Kbk 16.36    5:8 Efa Kbk 16.36    \* 5:9  
Singonye Ya kele ndeke mosi ya nene yina ke bwilaka bambisi ya  
moyo na maza.    5:9 Kbk 16.36    5:10 Kbk 16.36

<sup>1</sup> Na kati ya lumoni, mu talaka dyaka bapusu-pusu yiya ya mvita, yawu vwandaka basika na kati-kati ya myongo zole. Myongo yango vwandaka ya bisengo ya mbwaki.

<sup>2</sup> Pusu-pusu ya ntete ya mvita, ni bampunda ya mbwaki vwandaka benda yawu, pusu-pusu ya zole ya mvita, ni bampunda ya ndombe vwandaka benda yawu,

<sup>3</sup> pusu-pusu ya tatu ya mvita, ni bampunda ya mpembe vwandaka benda yawu, mpe bampunda ya mbwaki ya matodi-matodi vwandaka benda pusu-pusu ya yiya ya mvita.

<sup>4</sup> Mu yufulaka mbazi yina vwandaka solola na munu: «Mfumu ya munu, bapusu-pusu yayi ya mvita zola kutuba yinki?»

<sup>5</sup> Mbazi vutulaka: «Ya kele ni mipepe yiya ya mazulu yina me katuka na kisika yina yawu ke vwandaka na mantwala ya Mfumu ya ntoto nyonso.»

<sup>6</sup> Pusu-pusu ya mvita yina bampunda ya ndombe vwandaka benda, vwandaka kwenda na yinsi ya node, pusu-pusu ya mvita yina bampunda ya mpembe vwandaka benda, vwandaka landa bawu na manima, mpe pusu-pusu ya mvita yina bampunda ya mbwaki ya matodi-matodi vwandaka benda, vwandaka kwenda na sude.

<sup>7</sup> Bampunda yina kele na ngolo belamaka na sika ya mbazi mpe bawu lombaka yandi muswa ya kwenda tambula na ntoto. Na yina, mbazi pesaka bawu muswa yayi: «Ee, beno kwenda tambula na ntoto.» Mpe bawu kwendaka, samu na kutambula na ntoto.

<sup>8</sup> Na manima, mbazi bokilaka munu mpe yandi tubaka: «Tala, bampunda yina ke na kukwenda na node, bawu ke na kukwenda samu na kukuluma muna Mpeve ya Nzambi na yinsi na node.»

*Yimpu ya kintinu ya Yeswa*

<sup>9</sup> Mambu ya Yave kuminaka munu mutindu yayi:

<sup>10</sup> «Kwenda mpe baka makabu na sika ya Eledayi, Tobya, mpe Yedaya bayina me katuka na yinsi ya nzenza. Bubu yayi, kwenda na yinzo ya Yosiya yina kele mwana ya Sefanya, ni kuna kele bantu yina me katuka na babilone, yinsi ya nzenza.

<sup>11</sup> Nge ke baka wolo mpe palata samu na kuyidika yimpu ya kintinu mpe nge ke tula yawu na yintu ya Yeswa, mfumu ya banganga-Nzambi, mwana ya Yosadake.»

<sup>12</sup> Mpe nge ke zabisa na yandi mutindu yayi:  
«Yave, Nzambi ya Binwani ke na kutuba:

Ya kele na muntu awa,  
ba ke bokila yandi Mutwikila  
kisika yina yandi ke vwanda  
bambuma ya mbote ke basika  
mpe yandi ke tunga dyaka Yinzo ya munu.

<sup>13</sup> Ni yandi ke tunga Yinzo ya Yave.

Ni yandi ke lwata binkuti yina  
ke na bidimbu ya kintinu  
mpe yandi ke vwanda na kiti  
ya yandi ya kintinu samu na kuyala.  
Nganga-Nzambi ya nkaka  
mpe ke vwanda pene-pene ya yandi,  
bawu zole ke vwanda na kiwisa ya mbote.»

<sup>14</sup> «Yimpu ya kintinu ke bikana na kati ya Yinzo ya Yave, samu na kubambukilaka moyo na Ele-dayi, Tobya, Yedaya mpe samu na mbote yina salaka, Yosiya mwana ya Sefanya.»

<sup>15</sup> Bantu ke katuka ntama samu na kwiza kungunga dyaka Yinzo ya Yave mpe beno ke ndima ti ni Yave, Nzambi ya Binwani tumisaka munu na sika ya beno. Mambu yayi ke salama kaka, kana beno tumama na ndinga ya Yave, Nzambi ya beno.

## 7

### *Kumanga na kudya samu na Nzambi*

<sup>1</sup> Na kilumbu ya yiya ya ngonda ya yivwa, ngonda yina ba ke bokilaka Kisilewu, na mvula ya yiya ya kintinu ya Dalyuse, Yave zabisaka mambu ya yandi na sika ya mumbikudi Zakali.

<sup>2</sup> Bantu ya Betele fidisaka Salesele mpe Lengweme-Meleke na bantu ya yandi samu ti, bawu kwenda bondila Yave,

<sup>3</sup> mpe na kuyufula banganga-Nzambi yina kele kuna na Yinzo ya Yave, Nzambi ya Binwani, mpe na mimbikudi kyuvu yayi: «Tii wapi ntangu beto ke tatamana na kudila mpe kumina nsoki na ngonda ya tanu, mutindu beto ke salaka yawu katuka ntama?»

<sup>4</sup> Na yina, mambu ya Yave, Nzambi ya Binwani, kuminaka munu mutindu yayi:

<sup>5</sup> Zabisa na bantu nyonso ya yinsi mpe na banganga-Nzambi ti:  
«Ya me kuma bamvula makumi nsambwadi, katuka ntangu yina beno bakaka lukanu ya kumina nsoki

na kati ya bidilu kubanda na konso ngonda ya tanu

mpe na ngonda ya nsambwadi.

Beno minaka nsoki samu na munu?»

<sup>6</sup> «Na ntangu beno ke kudyaka

mpe ke kunwaka, beno ke

salaka yawu ve samu na beno mosi?»

<sup>7</sup> Ni mambu yayi ve, Yave zabisaka na mim-bikudi ya ntete, ntangu yina mbanza Yelusalemi mpe bambanza yina kele pene-pene vwandaka na kati ya kizunu? Mpe bantu mingi vwandaka zinga na Nengeve mpe na Sefela.

<sup>8</sup> Yave tubaka na Zakali mutindu yayi:

<sup>9</sup> Yave, Nzambi ya Binwani ke na kutuba:

«Beno sala lufundusu ya kudedama,

beno salasana bumbote

mpe beno fwila bampangi kyadi.

<sup>10</sup> Beno nyokola ve mifwidi

ya bakento, bansaana,

bantu ya nzenza mpe bamputu.

Beno vwanda ve na mabanza

ya kusalasana yimbi.»

<sup>11</sup> «Kasi bawu mangaka na kuwa mpe bawu pesaka munu manima, bawu kangaka makutu ya bawu samu ti bawu kuwa ve.

<sup>12</sup> Bantima ya bawu kumaka ngolo mutindu ditadi ya ntalu yina ba ke bokilaka dyamane\*, samu na kuwa ve Musiku mpe mambu yina Yave, Nzambi ya Binwani, tubaka na mimbikudi ya ntete na nzila ya Mpeve ya yandi. Na yina, Yave, Nzambi ya Binwani, kumaka na nkele ya kulu-tila.»

---

\* **7:12** *Dyamane* kele ditadi ya ntalu yina ke lezimaka mingi.

<sup>13</sup> Mutindu bawu kuwaka munu  
ve ntangu yina mu bokilaka bawu,  
munu mpe ke kuwa bawu ve ntangu yina  
bawu ke bokila munu.  
Ni Yave, Nzambi ya Binwani,  
me tuba yawu.

<sup>14</sup> Mu mwangisaka bawu  
na bayinsi nyonso yina bawu  
vwandaka zaba ve.  
Na manima ya bawu,  
yinsi ya bawu mpe mwanganaka,  
ata muntu vwandaka tula dikulu kuna.  
Yinsi yina vwandaka ya kitoko,  
bawu kitulaka yawu yinsi ya kyadi.

## 8

### *Bansilulu ya Yave samu na Yelusalemi*

<sup>1</sup> Mambu ya Yave, Nzambi ya Binwani,  
kuminaka munu mutindu yayi:

<sup>2</sup> «Yave, Nzambi ya Binwani, ke na kutuba:  
Mu ke na kimbanda ya kulutula samu  
na Siyone, mu ke na nkele ya kulutula  
mpe mu zola yandi mingi.

<sup>3</sup> Yave ke na kutuba, mu ke vutuka  
na Siyone mpe mu ke zinga  
na kati-kati ya Yelusalemi.

Ba ke bokila Yelusalemi  
“Mbanza ya kukwikama”  
mpe mongo ya Yave, Nzambi  
ya Binwani, ba ke bokila yawu  
“Mongo ya longo.”

<sup>4</sup> Yave, Nzambi ya Binwani, ke na kutuba:  
Biboba mingi ya bakento

mpe ya babakala,  
konso muntu na yinti ya yandi na diboko,  
bawu ke banda na kuvwandaka  
dyaka na bisika yina bantu ke bakaka  
mupepe na Yelusalemi.

<sup>5</sup> Bisika yango ke fuluka dyaka  
na bantwenya ya bakento  
mpe ya babakala,  
bawu ke banda na kwendaka sakana kuna.

<sup>6</sup> Yave, Nzambi ya Binwani,  
ke na kutuba ti,  
kana bantu ya Isayeli, bayina  
katukaka na yinsi ya nzenza  
ke na kubanza ti mambu yayi  
lenda kusalama ve na ntangu ya bawu,  
munu mpe Yave, Nzambi ya Binwani, mu ke  
ndima ti  
yawu lenda kusalama ve?  
Ni munu Yave, Nzambi ya  
Binwani, me tuba yawu.

<sup>7</sup> Ni yawu yina, Yave, Nzambi ya  
Binwani, ke na kutuba:  
Ya tsyelika, mu ke kuula bantu  
ya munu bayina kwendaka zinga  
na bayinsi ya nzenza yina  
kele na esete mpe na wesete.

<sup>8</sup> Mu ke katula bawu kuna  
mpe bawu ke kwiza zinga na Yelusalemi,  
bawu ke vwanda bantu ya munu mpe mu  
ke vwanda Nzambi ya bawu,  
na kati ya kukwikama mpe ludedomo.»

<sup>9</sup> Yave, Nzambi ya Binwani ke na kutuba:  
«Beno vwanda na kibakala!

Beno bayina ke na kuwa mambu  
yina mimbikudi tubaka, na  
ntangu yina bantu vwandaka tunga lufulu,  
samu na kutunga dyaka,  
Yinzo ya Yave, Nzambi ya Binwani.

<sup>10</sup> Na ntangu ya ntama, bantu vwandaka  
kuzwa ve difuta ya bisalu ya bawu  
mpe bibulu vwandaka na ndandu ve,  
ata muntu vwandaka lenda na  
kutambula na kimpwanza samu na bambeni,  
mu salaka ti bantu kuwisana dyaka ve.

<sup>11</sup> Kasi ntangu yayi, mu ke tala beno  
mutindu mosi ve na bayina  
katukaka na yinsi ya nzenza,  
ni Yave, Nzambi ya Binwani, me tuba yawu.

<sup>12</sup> Mu ke tula kizunu na kati-kati ya beno:  
Bilanga ya bayinti ya vinu ke buta bambuma,  
ntoto ke pesa madya mingi,  
bamvula ke noka mingi mpe mu  
ke pesa bima nyonso yayi  
mutindu kimvwama  
na sika ya bantu yayi, yina me bikana.

<sup>13</sup> Beno bantu ya Yuda mpe ya Isayeli,  
na ntangu yina beno vwandaka  
na kati-kati ya bayinsi ya nkaka,  
beno vwandaka mutindu bantu yina ke na nsin-  
gulu.

Kasi ntangu yayi, mu ke vuukisa beno  
mpe mu ke sakumuna beno, beno tala  
boma ve, beno vwanda na kibakala!»

<sup>14</sup> Yave, Nzambi ya Binwani, ke na kutuba:  
«Mu bakaka lukanu ya kupesa beno

kitumbu samu ti bankooko  
ya beno pesaka munu nkele,  
mpe mu sobaka ve lukanu ya munu.

<sup>15</sup> Kasi, na ntangu yayi mu me soba lukanu ya  
munu,  
mu me baka lukanu ya kusala beno mambu ya  
mbote.

Dikanda ya Yuda mpe ya Yelusalemi,  
beno tala boma ve.

<sup>16</sup> Beno ke sala mutindu yayi:  
Beno sadila butsyelika na kati ya beno,  
na bisika yina beno ke fundisaka bantu,  
beno sala lufundusu ya kudedama,  
yina ke pesaka kizunu.

<sup>17</sup> Beno ke vwanda ve na dibanza  
ya kusala yimbi na bampangi ya beno,  
beno ke kudya ve bandefi ya luvunu,  
samu ti mambu nyonso yayi,  
mu ke yinaka yawu.

Ni Yave me tuba yawu.»

*Bilumbu ya kyadi ke kituka bilumbu ya kyese*

<sup>18</sup> Mambu ya Yave, Nzambi ya Binwani, kumi-  
naka munu mutindu yayi:

<sup>19</sup> «Yave, Nzambi ya Binwani, ke na kutuba:  
Kumina nsoki ya ngonda ya yiya, ya ngonda ya  
tanu, ya ngonda ya nsambwadi mpe na ngonda ya  
kumi, yawu ke kituka bilumbu ya kyese, ya kilengi  
mpe ya mikembo samu na bantu ya Yuda.»

«Beni zola butsyelika mpe kizunu!»

<sup>20</sup> Yave, Nzambi ya Binwani, ke na kutuba:  
«Bantu mingi ke kwiza awa  
mpe bambanza mingi ke butuka.

<sup>21</sup> Na yina, bantu ya mbanza

mosi ke tuba na bantu ya mbanza  
ya nkaka ti: “Beto kwenda  
sambila mpe kusosa  
kizizi ya Yave, Nzambi ya Binwani”,  
bantu ya nkaka ke vutula:  
“Ee, beto ke kwenda kintwadi na beno.”  
<sup>22</sup> Ya tsyelika, bantu mingi  
mpe bantu ya bayinsi yina ke na lulendo,  
ke kwiza awa na Yelusalemi,  
samu na kusosa mpe samu na kubondila,  
Yave, Nzambi ya Binwani.  
<sup>23</sup> Yave, Nzambi ya Binwani,  
ke na kutuba, na bilumbu yina,  
bantu kumi bayina ke zonzaka ve  
ndinga mosi, ke simba Zwife mosi  
na nsongi ya kinkuti ya yandi  
mpe bawu ke tuba:  
“Beto ke kwenda kintwadi na beno  
samu ti beto kuwaka ti  
Nzambi kele na beno.” »

## 9

*Lufundusu ya bayinsi yina kele pene-pene ya Isayeli*

<sup>1</sup> Yayi ni mambu ya Yave.  
Ndinga ya Yave wakanaka katuka  
na kizunga ya Adalake yawu kumaka na Damase,  
samu ti Yave ke talaka ve kaka  
makanda ya Isayeli, kasi yandi  
ke talaka mpe bantu nyonso.  
<sup>2</sup> Ya kumaka mpe na mbanza ya Amate  
yina kele pene-pene ya Damase,  
Tile mpe Sidone yina kele bambanza

ya bantu yina ke na ndwenga.

<sup>3</sup> Bantu ya mbanza Tile  
tungaka bibaka ya bawu ya lukengolo.  
Bawu kumaka na mbongo mingi  
mutindu fundu-fundu ya ntoto,  
bawu kumaka mpe na wolo  
mingi mutindu munyenge.

<sup>4</sup> Kasi Mfumu ke botola bimvwama ya bawu,  
yandi ke bwisa bibaka ya bawu  
na kati ya mubu, mpe mbanza  
ya bawu ke nyenga na tiya.

<sup>5</sup> Ntangu bantu ya mbanza  
Asekelone ke tala mambu yayi,  
bawu ke vwanda na boma.  
Mpe bantu ya Ngaza ke tekita mingi.  
Ekelone ke tala nsoni samu ti  
yandi ke kuzwa dyaka ve lusalusu.  
Ntinu ya Ngaza ke kufwa  
mpe ata muntu ke zinga dyaka  
na mbanza Asekelone.

<sup>6</sup> Bana ya yinsi, bayina me butuka  
na tata to mama ya nzenza  
ke kwiza zinga na Asedode  
mpe mu ke bwisa lunangu ya ba-Filisiti.

<sup>7</sup> Mu ke sala ti bawu kudya dyaka ve  
musuni ya kibulu na menga ya yawu  
to yina ba ke pesaka mutindu makabu  
na banzambi ya bawu ya biteki.  
Na yina, ba-Filiseti yina ke bikana ke  
kuma bantu ya Nzambi,  
bawu ke kuma mutindu bantu  
ya kifumba ya Yuda mpe bantu  
ya mbanza Ekelone ke

kuma mutindu ba-Yebuse.

<sup>8</sup> Mu ke vwanda pene-pene  
ya Yinzo ya munu, samu na kukaya-meso  
na bambeni yina ke lutaka kuna  
konso ntangu.

Ata mbeni mosi ve ke kwamisa dyaka  
dikanda ya munu, samu ti na  
ntangu yayi, munu mosi  
ke na kukengidila yawu.

*Ntinu yina ke pesaka kizunu*

<sup>9</sup> Nge ndumba ya Siyone vwanda  
na nsayi mingi, mpe ndumba  
ya Yelusalemi, sala milolo ya nsayi,  
tala ntinu ya nge ke na kukwiza  
na sika ya nge, yandi kele ya  
kusungama mpe yandi me nunga.  
Yandi kele ya kukuluka, yandi me  
yuluka na zulu ya mbuluku,  
na zulu ya mwana ya mbuluku,  
mwana ya mbuluku ya kento.

<sup>10</sup> Yandi ke katula bapusu-pusu ya mvita,  
na Efalayime mpe na Yelusalemi.  
Yandi ke zenga munani ya mvita.  
Yandi ke zonga mambu ya kizunu  
samu na bayinsi.  
Kimfumu ya yandi ke banda na mubu mosi tii  
na mubu ya nkaka, mpe katuka nzadi  
ya Efalate tii na bandilu ya ntoto.

*Yave ke kuula bankole*

<sup>11</sup> Yave ke na kutuba:  
«Na yina me tadila nge, samu na

ngwisani yina mu salaka na nge na  
menga, mu ke basisa bankole ya nge  
yina kele na kati ya dibulu yina me  
kondwa maza.

<sup>12</sup> Beno bankole yina kele  
na kivuvu mingi,  
beno vutuka na mbanza ya beno,  
yina kele na bibaka ya ngolo,  
bubu yayi mu ke tuba na beno,  
mu ke sakumuna beno bambala zole.

<sup>13</sup> Na yina, bantu ya dikanda Yuda  
ke vwanda mutindu munani ya munu,  
mpe bantu ya dikanda ya Efalayime ke vwanda  
mutindu dyonga ya munu.

Mu ke fidisa bantu ya mbanza  
Siyone samu ti bawu kwenda  
nwanisa bantu ya yinsi ya Ngelese  
mpe mu ke sala ti, bawu vwanda  
mutindu mbele ya muntu yina ke  
nwanaka bamvita.»

<sup>14</sup> Na manima, Yave ke talana  
na bantu ya yandi mpe dyonga  
ya yandi ke basika mutindu lusyemo.  
Mfumu Nzambi ke sika kulumenta,  
mpe ke kwiza na kati-kati ya mupepe ya ngolo  
yina me katuka na sude.

<sup>15</sup> Yave, Nzambi ya Binwani  
ke keba dikanda ya yandi.  
Ba ke dyata mpe ke nika  
bambeni ya bawu.  
Ba ke kunwa mpe ke sala makelele  
mutindu bantu me kola malafu,  
ba ke fuluka na yawu mutindu

mbungu ya menga ya minkayulu  
yina kele na bansongi ya kiyokolo ya minkayulu.

<sup>16</sup> Na kilumbu yina, Yave Nzambi  
ya bawu ke vuukisa bawu  
mutindu movungi ke vuukisaka  
mameme ya yandi.

Bawu ke vwanda mutindu matadi ya ntalu,  
bawu ke lezima na zulu ya ntoto.

<sup>17</sup> Na yina, bantu ke kuma  
kitoko mpe ke vwanda  
na luzingu ya mbote!  
Madya mpe vinu ke pesa ngolo  
na bantwenya ya bakento  
mpe ya babakala.

## 10

### *Yave kele Nzambi ya butsyelika*

<sup>1</sup> Beno lomba na Yave, yandi nokisa  
mvula ya ndolo, ni Yave ke  
nokisaka bamvula yina ke  
vwandaka na mipepe ya ngolo,  
banzasi mpe balusyemo.  
Mpe yandi ke sala ti matiti  
kumena bisika nyonso.

<sup>2</sup> Biteki yina beno ke sambilaka  
ke pesaka beno bamvutu ya luvunu,  
banganga ya beno ke zabisaka beno  
mambu ya luvunu, mpe bandosi yina  
bawu ke zabisaka beno  
ke na ndandu ve mpe  
bankindusulu ya bawu kele ya mpamba,

ni yawu yina bantu ke na kudyengila mutindu,  
nkonga ya mameme yina ke na kyadi  
mpe me kondwa muvungi.

*Yave ke nungisa bantu ya yandi*

<sup>3</sup> Yave ke na kutuba:

«Mu kele na nkele ya kulutula  
samu na mivungi.

Mu ke pesa kitumbu na bankombo.

Samu ti, Yave Nzambi ya Binwani  
me kwiza sadisa mameme ya yandi,  
dikanda ya Yuda mpe yandi ke sala ti  
bawu kuma mutindu mpunda  
yina me nunga bamvita.

<sup>4</sup> Bamfumu ya mutindu na mutindu  
ke kwiza basika na kati ya dikanda  
ya Yuda samu na kutwadisa yawu.  
Yuda ke vwanda mutindu ditadi ya lufulu,  
yandi ke vwanda mutindu  
dikunzi ya yinzo, yandi ke vwanda  
mpe mutindu munani ya mvita.

<sup>5</sup> Mpe bawu ke vwanda mutindu binwani ya  
ngolo,

samu na kudyata bambeni ya bawu  
mutindu fundu-fundu ya babala-bala.  
Bawu ke nwana mutindu yina samu  
ti Yave ke vwanda na bawu kintwadi  
mpe bambeni ya bawu yina  
ke nataka bampunda ke kufwa nsoni.

<sup>6</sup> Mu ke kindisa dikanda ya Yuda,  
mpe mu ke vuukisa dikanda ya Yosefi.  
Mu ke vutula bawu na yinsi ya bawu  
samu ti mu lakisa dyaka bawu luzolo  
ya munu mutindu mu salaka

yawu ntete mu manga bawu.  
Samu ti ni munu Yave, Nzambi ya bawu.  
Mu ke pesa bawu mvutu  
na balusambu ya bawu.

<sup>7</sup> Dikanda ya Efalayime ke vwanda  
mutindu muntu me nunga bamvita.  
Bawu ke vwanda na nsayi mingi  
mutindu bantu me kunwa vinu.  
Ntangu bana ya bawu ke tala mutindu yina,  
bawu ke yangalala mpe ke vwanda  
na kyese mingi samu na Yave.

<sup>8</sup> Na yina, mu ke bokila bantu ya munu  
mpe mu ke vukisa bawu kisika mosi,  
samu ti mu me kuula bawu mpe  
bawu ke kuma mingi mutindu  
bawu vwandaka ntete.

<sup>9</sup> Mu me sala ti bawu  
mwangana na bayinsi  
mpe ata ti bawu vwanda ntama,  
bawu ke bambukila munu moyo na lusambulu.  
Bawu ke buta bana ya  
babakala mpe bawu ke vutuka awa.

<sup>10</sup> Mu ke basisa bawu na Ngipiti  
mpe na Asili samu na kuvukisa  
bawu kisika mosi.  
Mu ke kotisa bawu na Ngalaade  
mpe na Libane, kasi kisika  
yango ke vwanda fyoti samu na bawu.

<sup>11</sup> Na yina, mu ke lutisa bawu  
na bantangu ya mpasi  
mpe mu ke dingimisa mubu  
mu ke yumisa nzadi ya Nile.  
Lunangu ya bantu ya Asili

ke suka mpe bamfumu ya Ngipiti  
ke vwanda dyaka ve na lutumu.

<sup>12</sup> Mu ke kindisa bantu ya munu,  
mpe bawu ke tambula  
na nkumbu ya munu.  
Ni munu Yave me tuba yawu.»

## 11

### *Bayinsi ya lulendo me kubwa*

<sup>1</sup> Libane, fungula myelo ya nge,  
bika tiya kuyoka bayinti ya nge ya sedele.

<sup>2</sup> Nge sipelese dila na ngolo  
samu ti bayinti ya sedele me kubwa,  
bayinti ya kitoko  
me manisa na kubeba.  
Beno bayinti ya finda ya  
Basane, beno dila na ngolo samu ti,  
ba me bwisa bayinti ya finda,  
finda yina bantu vwandaka  
tala mpasi na kukota.

<sup>3</sup> Beno kuwa bidilu ya mivungi  
samu ti, nkembo ya bawu me suka.  
Bana ya bankosi ke na kudila na ngolo  
samu ti, bamfinda yina vwandaka sala  
kitoko ya nzadi ya Yolodani bebaka.

### *Mivungi zole*

<sup>4</sup> Kilumbu mosi, Yave Nzambi ya munu tubaka  
na munu mutindu yayi: «Keba mameme ya munu  
yina ba ke na zola kufwa.

<sup>5</sup> Bantu yina ke na kusumba mameme yango ke na kufwa yawu, ata kubanza ti bawu ke na kusala yimbi. Bayina ke na kutekisa yawu ke na kutuba: “Nkembo na Yave, beto me kuma bamvwama!” Ata bawu mosi mivungi, me vwanda ve na kyadi ya mameme ya bawu.

<sup>6</sup> Ni yawu yina, munu Yave ke na kutuba ti, mu ke tala dyaka ve bantu ya yinsi yayi kyadi, mu ke yekula konso muntu na maboko ya mpangi ya yandi mpe na maboko ya ntinu ya yandi, bawu ke mwangisa yinsi mpe mu ke kuula ata muntu mosi ve na maboko ya bawu.»

<sup>7</sup> Na manima, mu kumaka muvungi ya mameme yina zolaka kufwa. Mu bakaka mikawa zole, ya ntete mu pesaka yawu nkumbu «Bundiku» ya zole «Bumosi» mpe mu bandaka na kukeba mameme.

<sup>8</sup> Mu bingisaka mivungi tatu na ngonda mosi, samu ti mu vwandaka lenda dyaka ve na kuvingila mameme, mpe mameme vwandaka me lemba munu.

<sup>9</sup> Na yina, mu tubaka na bawu mutindu yayi: «Mu ke vwanda dyaka ve muvungi ya beno, bayina ke kufwa, ba kufwa ya bawu, bayina ke zim-bana, ba zimbana ya bawu, bayina ke bikana, ba kudya bampangi bawu na bawu!»

<sup>10</sup> Na manima, mu bakaka mukawa yina mu pesaka nkumbu Bundiku, mu zengaka yawu samu na kufwa ngwisani yina mu salaka na bantu nyonso.

<sup>11</sup> Kaka na kilumbu yina, ngwisani vwandaka dyaka ve mpe bantu ya mumbungu ya mameme

yina vwandaka tala munu bakulaka ti, ni Yave vwandaka twadisa munu na kusala mutindu yina.

<sup>12</sup> Na yina, mu tubaka na bawu: «Kana beno zola, beno pesa munu difuta ya munu, kana beno zola ve, beno bika!» Mpe ba futaka munu makumi tatu ya mbongo ya bisengo.

<sup>13</sup> Yave tubaka na munu: Mutindu ba me tala ti mbongo me lutila munu mfunu, kwenda losa yawu na bisadi-bambinda. Mu bakaka mbongo yango, yawu vwandaka makumi tatu ya mbongo ya bisengo mpe mu kwendaka losa yawu na bisadi-bambinda ya Yinzo ya Yave.

<sup>14</sup> Na manima, mu zengaka mukawa ya zole yina mu pesaka nkumbu Bumosi, samu na kufwa ngwisani yina vwandaka na kati ya bantu ya Yuda mpe ya Isayeli.

<sup>15</sup> Yave tubaka dyaka na munu mutindu yayi: «Sala mutindu ke salaka muvungi yina kele ve na ndwenga.

<sup>16</sup> Na yina, mu ke fidisa muvungi ya nkaka na yinsi yayi, yandi ke vingila ve mbote mameme yina ke na kuzimbanaka, mpe yandi ke sosa bawu ve. Yandi ke belusa ve mameme yina me lwala, yandi ke pesa ve mameme yango bima yina ba ke na yawu nsatu, yandi ke kudya mameme yina ke na mafuta mpe yandi ke zenga bawu makulu.»

<sup>17</sup> Kyadi samu na muvungi yina kele ve na ndwenga mpe ke bikaka mameme ya yandi!  
Bika ti diboko ya yandi kuzengana  
mpe disu ya yandi ya lubakala

kutoboka na bamvita!  
Bika ti diboko ya yandi kufwa  
mpe disu ya yandi ya lubakala  
kutala dyaka ve!

## 12

### *Yave ke vuukisa Yelusalemi*

<sup>1</sup> Yayi ni Mambu ya Yave.

Ndinga ya Yave wakanaka  
na Isayeli. Yave, yina yidikaka  
zulu na ntoto mpe  
fulaka mupepe ya luzingu na kati  
ya muntu, me tuba mutindu yayi:

<sup>2</sup> «Mu ke sala ti Yelusalemi kuvwanda mutindu  
mbungu ya vinu, yina ke lakisa nkele ya munu  
na sika ya bantu nyonso yina kele pene-pene  
ya yandi. Yawu ke vwanda mutindu mosi mpe  
samu na Yuda, ntangu bambeni ke kwiza zunga  
Yelusalemi samu na kunwanisa yawu.

<sup>3</sup> Na kilumbu yina, mu ke sala ti Yelusalemi  
kuvwanda mutindu ditadi ya kilo samu na bantu  
nyonso. Bayina nyonso ke sosa na kunanguna  
yawu ke tala mpasi. Na yina, bayinsi nyonso ya  
ntoto ke vukana samu na kunwanisa Yelusalemi.

<sup>4</sup> Yave ke na kutuba: “Na kilumbu yina, mu  
ke lawusa bampunda ya bawu, mpe bayina ke  
nataka yawu ke kuma bazoba, kasi mu ke kaya-  
meso samu na Yuda. Mpe mu ke kufwa meso ya  
bampunda ya makanda ya nkaka.”

<sup>5</sup> Na yina, bamfumu ya Yuda ke banda na ku-  
tuba na yisi ya bantima ya bawu: “Bantu ya  
Yelusalemi ke vwanda ngolo ya beto samu na  
Yave, Nzambi ya binwani, Nzambi ya bawu.”

<sup>6</sup> Na kilumbu yina, mu ke sala ti bamfumu ya Yuda vwanda mutindu tiya yina ba me namisa na kati ya mfinda to tiya yina ba me namisa na kati ya matiti. Bawu ke nyengisa bantu ya bayinsi nyonso yina kele pene-pene ya bawu mpe Yelusalemi ke vwanda kaka na kisika yina yawu kele.»

<sup>7</sup> Yave ke vuukisa ntete makanda ya Yuda samu ti dikanda ya Davidi mpe bantu ya Yelusalemi kubanza ve ti, bawu me lutila makanda ya Yuda mfunu.

<sup>8</sup> Na kilumbu yina, Yave ke vuukisa bantu yina ke zingaka na Yelusalemi: Na kilumbu yina bayina kele ve na ngolo, ke vwanda na ngolo mutindu Davidi. Samu na bawu, bana ya Davidi ke vwanda mutindu Nzambi ya bawu to mbazi ya Yave, yina ke na kutambulaka na mantwala ya bawu.

*Bidilu ke vwanda na yinsi nyonso*

<sup>9</sup> «Na kilumbu yina, mu ke sosa na kufwa bantu ya bayinsi nyonso yina ke kwiza samu na kunwanisa Yelusalemi.

<sup>10</sup> Mu ke pesa dikanda ya Davidi mpe bantu yina ke zingaka na Yelusalemi ntima ya lembami mpe ya lusambulu. Na yina, bawu ke sikika meso ya bawu na muntu yina ba me tobola mbanzi. Ba ke dila yandi mutindu ba ke dilaka mwana kaka mosi yina me kufwa, ba ke dila yandi mingi mutindu ba ke dilaka kana muntu me fwila mwana ya yandi ya ntete.

<sup>11</sup> Na kilumbu yina, Yelusalemi ke sala matanga ya nene ya kyadi mutindu yina ke salamaka samu na Adade-Limone na dibenga ya Mengido.

<sup>12</sup> Makanda nyonso ya yinsi ke sala matanga ya kyadi, konso dikanda na kisika ya bawu: Dikanda

ya Davidi ke vwanda na kisika ya bawu, bakento mpe ke vwanda na kisika ya bawu. Dikanda ya Natane ke vwanda na kisika ya bawu, bakento mpe ke vwanda na kisika ya bawu.

<sup>13</sup> Dikanda ya Levi ke vwanda na kisika ya bawu, bakento mpe ke vwanda na kisika ya bawu. Dikanda ya Simeyi ke vwanda na kisika ya bawu, bakento mpe ke vwanda na kisika ya bawu.

<sup>14</sup> Makanda ya nkaka mpe ke sala mutindu mosi, babakala kisika ya bawu, bakento mpe kisika ya bawu.

## 13

<sup>1</sup> «Na kilumbu yina, mukelo ya maza ke basika samu na kukatula masumu mpe mvindu ya dikanda ya Davidi mpe ya bantu ya Yelusalemi.»

### *Nzambi ke zimbisa banzambi ya biteki*

<sup>2</sup> Yave, Nzambi ya binwani, ke na kutuba: «Na kilumbu yina, mu ke zimbisa bankumbu ya banzambi ya biteki na kati ya yinsi yayi mpe ata muntu ve ke bambuka dyaka moyo na yawu. Mu ke bingisa na yinsi yayi mimbikudi ya luvunu mpe bampeve ya yimbi.

<sup>3</sup> Na yina, muntu yina ke bikula dyaka, tata mpe mama ya yandi, bayina butaka yandi ke tuba na yandi: “Nge fwana kufwa samu ti nge ke na kuvuna mambu na Nkumbu ya Yave”, kaka na ntangu yina yandi ke na kubikulaka, tata mpe mama ya yandi, bayina butaka yandi ke kufwa yandi na mbele.

<sup>4</sup> Na kilumbu yina, konso mumbikudi ke tala nsoni ya kubikula samu na balumoni ya bawu.

Bawu ke lwata dyaka ve kiyunga ya mpusu ya kibulu samu na kuvuna bantu.

<sup>5</sup> Kasi mosi na mosi ke tuba: “Mu kele ve mumbikudi, mu kele kisadi-bilanga mpe mu kele na ntoto ya munu katuka buntwenya ya munu.”

<sup>6</sup> Kana muntu yufula yandi: “Samu na yinki nge ke na bamputa na maboko?” Yandi ke vutula mutindu yayi: “Ba lwalisaka munu na yinzo ya makangu ya munu.”»

*1 Dikanda me ndima Yave mutindu Nzambi ya bawu*

<sup>7</sup> Na yina, Yave ke na kutuba:  
«Mu ke sala ti muvungi ya  
mameme yina kele muntu ya  
dikanda ya munu kufwa na mbele,  
muvungi ke kufwa  
mpe mameme ke mwangana,  
na manima mu ke kwiza kufwa  
bana ya mameme.»

<sup>8</sup> Yave ke na kutuba: «Na kati ya bandambu tatu ya bantu, bandambu zole ke kufwa kasi ndambu mosi ke vuuka.

<sup>9</sup> Ndambu ya bantu yina ke vuuka ke tala mpasi ya kulutula mutindu wolo mpe palata yina ba ke yokaka na tiya samu na kuvedisa yawu. Na yina, bawu ke sambila munu mpe mu ke pesa bawu mvutu na balusambulu ya bawu, “bawu ke vwanda bantu ya munu mpe bawu ke tuba ti: Yave kele Nzambi ya beto.”»

# 14

## *Kilumbu Yave ke na kukwiza*

<sup>1</sup> Yelusalemi, Kilumbu ya Yave ke na kukwiza mpe ba ke kabula bimvwama ya nge na meso ya nge.

<sup>2</sup> Mu ke vukisa bantu ya bayinsi nyonso samu na kunwanisa Yelusalemi. Bawu ke baka mbanza, ke mwangisa bayinzo, mpe ke baka bakento na ngolo. Ndambu ya bantu ke kwenda na bayinsi ya nzenza, kasi ndambu ya nkaka ya bantu ke bikana na kati ya mbanza.

<sup>3</sup> Yave ke talana mpe yandi ke nwanisa bantu ya bayinsi yina, mutindu yandi ke nwanaka na kilumbu ya mvita.

<sup>4</sup> Na kilumbu yina, yandi ke kwenda telama na zulu ya mongo ya ba-Olive, ntama ve na mbanza Yelusalemi, na lweka ya esete ya mbanza. Mongo ya ba-Olive ke pasuka na kati-kati, dibenga ya nene ke talana kubanda na esete tii na wesete. Ndambu ya mongo ke kwenda na node, ndambu ya nkaka ke kwenda na sude.

<sup>5</sup> Beno ke kima na kati ya dibenga ya myongo ya munu, samu ti

dibenga ya myongo ke  
kwenda tii na yinsi ya Asale.  
Benó ke kima mutindu bankooko  
ya benó kimaka ntangu ntoto  
ninganaka na ntangu yina  
Ozyase vwandaka ntinu ya Yuda.  
Yave ke kwiza kintwadi  
na balongo ya yandi.

<sup>6</sup> Na kilumbu yina, nsemo ke vwanda ve,  
madidi mpe madidi ya kulutila ke vwanda.

<sup>7</sup> Yawu ke vwanda kilumbu  
ya mutindu ya nkaka,  
kaka ni Yave zaba yawu.

Mpimpa na ntangu  
ke vwanda dyaka ve  
kasi na nkokila, nsemo ke lezima.

<sup>8</sup> Na kilumbu yina, mukelo ya maza  
ke basika na Yelusalemi.

Ndambu ya maza  
ke kwenda na mubu yina kele  
na esete, ndambu ya nkaka  
ke kwenda na mubu yina kele na wesete.

Yawu ke vwandila mutindu  
yina na kisiwu mpe na bamvula.

<sup>9</sup> Na kilumbu yina, Yave ke kuma  
ntinu ya ntoto nyonso.

Ni Yave Nzambi mosi kaka  
mpe kaka ni Nkumbu ya yandi  
ke kemboswa.

<sup>10</sup> Yinsi nyonso ke kituka mutindu  
ntoto ya mudimba ya Yolodani yina ata kima ke  
menaka ve kubanda  
na Ngeba tii na Limone na sude ya  
Yelusalemi. Yelusalemi ke vwanda

kaka na zulu ya mongo na kisika  
yina yawu kele, Kubanda na mwelo  
ya Bezame tii na kisika yina kele  
mwelo ya ntete, kubanda na yinzo  
ya mutela ya yinda ya Ananeele  
tii na kisika yina ba ke  
kamunaka vinu ya ntinu.

<sup>11</sup> Bantu ke zinga na kati ya mbanza,  
ba ke mwangisa dyaka yawu ve,  
Yelusalemi ke vwanda na kizunu.

<sup>12</sup> Na yina me tadila bantu  
yina nwanisaka Yelusalemi,  
Yave ke pesa bawu kitumbu yayi:  
Tekila bawu kufwa, banzutu,  
baludimi mpe meso ya bawu ke bola.

<sup>13</sup> Na kilumbu yina, Yave ke kotisa  
mwanzu na kati ya bawu  
mpe ba ke nwana bawu na bawu.

<sup>14</sup> Bantu ya Yuda mpe ke  
nwana na kati ya Yelusalemi.  
Bawu ke baka bimvwama  
ya bayinsi nyonso yina kele  
pene-pene na Yelusalemi mutindu  
wolo, palata mpe lutangu mingi ya binkuti.

<sup>15</sup> Nsembolo ke kubwa na bibulu nyonso,  
ya vwanda bampunda,  
bampunda ya ntela ya mwa nkufi,  
basamo, bambuluku mpe bibulu nyonso  
yina kele na kisika yina,  
yawu ke tala mpasi mutindu mpasi ya ntete.

<sup>16</sup> Na yina, bantu ya bayinsi  
yina kwizaka nwanisa Yelusalemi

mpe ke ntete moyo, ke kwenda  
konso mvula kuna na Yelusalemi  
samu na kusambila Ntinu,  
Yave, Nzambi ya Binwani  
mpe samu na kusala  
mukembo ya mileba.

<sup>17</sup> Kasi samu na makanda yina  
ke kwenda ve na Yelusalemi samu  
na kuyinama na mantwala ya Ntinu,  
Yave, Nzambi ya Binwani,  
mvula ke noka ve na ntoto ya bawu.

<sup>18</sup> Kana dikanda ya Ngipiti  
kwenda ve kuna na Yelusalemi  
samu na mukembo ya mileba,  
Yave ke sala ti yawu mpe kutala  
mpasi mutindu bayinsi ya nkaka  
yina ke manga na kukwenda  
na mukembo yango.

<sup>19</sup> Yayi kele mpasi yina ke tala Ngipiti  
mpe bayinsi ya nkaka,  
bayina ke manga na kukwenda  
na mukembo yina.

<sup>20</sup> Na kilumbu yina, na zulu  
ya mwa bangunga yina  
ba ke lwatisaka bampunda,  
ba ke sonika mutindu yayi:  
«Ya kele ya kubyekwa samu na Yave.»  
Banzungu ya Yinzo ya Yave  
mpe ke vwanda ya kuvedila mutindu  
bambungu yina ba ke sadilaka na  
kiyokolo ya minkayulu.

<sup>21</sup> Banzungu nyonso yina kele  
na Yelusalemi mpe na Yuda,

ba ke byeka yawu samu na Yave,  
Nzambi ya binwani. Bayina nyonso  
ke kwiza samu na kuyoka minkayulu,  
ke sadila na banzungu yina samu  
na kulambila na yawu.  
Na kilumbu yina, muntu  
ya mumbungu ke vwanda dyaka ve  
na kati ya Yinzo ya  
Yave, Nzambi ya Binwani.

**Mambu ya Nzambi**  
**The Holy Bible in the Kitoba language of Congo**  
**Bible entier en Kituba de Congo-Brazzaville**

copyright © 2025 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kituba)

Contributor: Wycliffe USA

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-14

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025

a854b3e0-daa0-5e79-9026-5b48865cc4ea